

Smarte virkemidler i arbeid med mennesker

Are Karlsen & Jørn Isaksen

Temaer

- En påstand...
- Tolv kjennetegn ved virkningsfulle tiltak
- Ti virkningsfulle pedagogiske verktøy
- Etske betraktninger og avsluttende ord
- En påstand til...

Skal en endre andres atferd må
en starte med å endre egen atferd!



**Tolv kjennetegn ved virkningsfull
behandling/opplæring.**

Individuell tilpasning



- Individuell tilpasning må være et hovedprinsipp ved all behandling/opplæring.
- En grunnleggende tankegang er at behandling/opplæringen må tilpasses den enkeltes ferdigheter og egenart.
- Det må spesielt fokuseres på forkunnskaper, hvilke ferdigheter som er viktige å lære, og hvilken innlæringsteknikk som vil være mest effektiv.

Tidlig innsats

- Behandlingen/opplæringen bør starte så tidlig som mulig etter at en utfordring er identifisert.
- Forebygge senere behov for mer omfattende oppfølging.



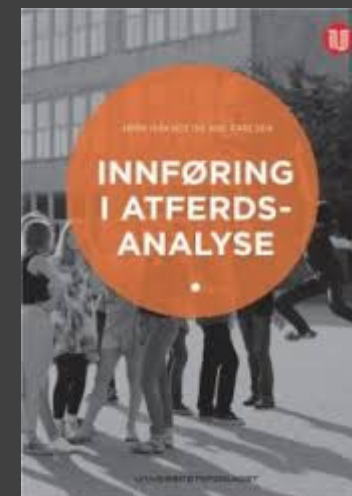
Intensitet/varighet

- Intensiteten på behandlingen/opplæringen måles på ulike måter, som for eksempel i antall timer per uke, hyppighet per konsultasjon, etc.
- Like viktig som antall timer eller antall konsultasjoner er intensiteten i hver enkelt behandlings-/opplæringsøkt.
- Effektive intervensjoner kjennetegnes ofte av høy intensitet i en tidsavgrenset periode.
- Andre opplæringsformer krever et høyt antall timer per uke gjennom flere år.



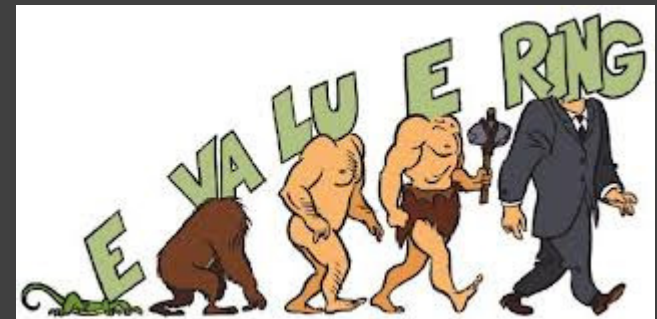
Atferdsteoretiske prinsipper

- Atferdsteoretiske prinsipper ser ut til å være et sentralt element i mange virkningsfulle tilnærminger/metoder.
- Det er en del misforståelser knyttet til atferdsteoretisk prinsipper (hva atferd er, anvendelsesområder, syn på relasjoner, følelser, med mer).



Hyppige evalueringer, korrigeringer og dokumentasjon

- Arbeidet må evalueres hyppig, for rask å kunne gjøre korrigeringer i intervensjonen.
- Det må dokumenteres at personen har forventet progresjon.
- Tiltak som ikke virker som forventet må endres eller erstattes av andre typer tiltak.



Tilpassede arenaer

- Behandlings-/opplæringsarenaen må tilpasses det enkelte barn.
- Enkelte barn vil til tider tjene på behandling/opplæring avskilt fra andre barn, mens andre barn vil tjene på å gjennomføre mesteparten av behandlingen/opplæringen i nærheten av andre barn.
- Nærmiljøbaserte tilnærminger er ofte bedre enn institusjonsbaserte tilnærminger.

Fokus på generalisering av ferdigheter

- Nye ferdigheter må generaliseres på tvers av:
 - Materiale
 - Personer
 - Arenaer.



Involvering av nærpersoner

- Samarbeid mellom fagpersoner og nærpersoner er vesentlig.

Eksempel

- Nærpersoner må få innsyn i alle sider ved oppfølgingen.
- Nærpersoner bidrar med sin kunnskap.
- Nærpersoner må få kunnskap om hva vedkommende lærer, slik at disse ferdighetene kan praktiseres i hjemme miljøet.

Engasjement og tilbakemeldingskultur

- Engasjement blant alle de involverte ser ut til å være en suksessfaktor.
- Konstruktive tilbakemeldinger er en forutsetning for et utviklende fagmiljø.



Kvalitetssikring

- Effektiv opplæring/behandling over tid krever et kvalitetssikringssystem.
- Krav til riktig kompetanse i alle ledd.



System- og langtidsperspektiv

- Dagens innsats må sees på som en langsiktig investering.
- Legge til rette for fungering på ulike arenaer.
- Tilrettelegging for suksessfulle overganger.
- Riktig kompetanse og metodebruk over tid og på tvers av arenaer.

Implementering av ny kunnskap

- Stadig ny kunnskap fører til endringer i intervensjon.
- Effektive intervensjoner kjennetegnes ved at de raskt implementer dokumentert virkningsfulle nyvinninger på fagfeltet.

Ti virkningsfulle pedagogiske verktøy

Forberedelse

- Vær forberedt
 - Hva er målet?
 - Hvordan nå målet?
 - Hva uforutsett kan skje, og hvordan håndtere det?
 - Materiell/utstyr, etc.

Positive tilbakemeldinger

- Gi mange positive tilbakemeldinger
 - Atferdsspesifikke
 - Oppriktige
 - Timing
 - Variasjon
 - Hyppighet
 - Ubetinget positive, ikke noe men



Korrektive tilbakemeldinger

- Korrektive tilbakemeldinger må være konkrete og målrettede
 - Atferdsspesifikke
 - Rolig og kontrollert formidling
 - Timing
 - Bør ofte etterfølges med forslag til alternativ
 - Positiv oppmerksomhet så fort uønsket atferd har opphørt

Ingen tilbakemelding

- Overse enkelte ting
 - Når uønsket atferd fremvises for å få oppmerksomhet
 - Vær utholdende
 - Positiv oppmerksomhet så fort uønsket atferd har opphørt

Beskjeder

- Gi tydelige beskjeder og følg dem opp
 - Følg opp de beskjeder som blir gitt
 - Positive tilbakemeldinger
 - Færre beskjeder?
 - Enkle beskjeder?
 - Avstand/nærhet
 - Forvarsel
 - Skille mellom valg og beskjeder



Hjelp

Gi nødvendig hjelp

- En lærer gjennom å lykkes, ikke gjennom å
- Gi "passe mye" hjelp
- Avtrapp hjelpen etter hvert
- Positive tilbakemeldinger må følge av mer selvstendig utførelse



Ansvarliggjøring

- Ansvarliggjør og gi tilpassede oppgaver
 - Gi "passe mye" ansvar og "passelig" vanskelige oppgaver
 - Klare og avgrensede oppgaver
 - Mestring
 - Antall oppgaver og kompleksiteten i oppgavene økes gradvis

Forutsigbarhet

- Vær konsekvent og forutsigbar
 - Gi de samme tilbakemeldingene på den samme atferden
 - Gjennomfør det du har sagt du skal gjennomføre
 - Ikke gi etter for å unngå ubehag



Rutiner og struktur

- Etabler gode rutiner og god struktur
 - Gode rutiner forebygger problemer
 - Spesielt viktig i forhold til mat og søvn
 - Ha flyt i aktiviteter uten for mange avbrudd

Avslutninger

- Avslutt aktiviteter på en positiv og hyggelig måte
 - En husker ofte det siste som hendte under en aktivitet
 - "Dårlige" avslutninger gjør en mindre motivert neste gang aktiviteten skal påbegynnes
 - "Gode" avslutninger gjør en motivert for å gjenta aktiviteten

Etiske betraktninger og avsluttende ord



Etiske betraktninger

- Målvalg
- Metodevalg
- Intervensjonens form
- Åpenhet

Avsluttende ord

Metodevalg må gjøres på bakgrunn av oppsummert, forskningsbasert viten, ikke på bakgrunn av personlige preferanser, ideologi eller lignende!